

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi.

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası.

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət.

I Fənn haqqında məlumat.

Fənnin adı: Azərbaycan tarixi-3 (Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin 02.02.2022-ci il tarixli F-55 sayılı əmri ilə nəşr hüququ (qrif) verilmişdir. Lənkəran -2022)

Kodu: İPF-B05.3

Tədris ili: II (2025-2026) Semestr: III

Tədris yükü: Cəmi 180 saat. Auditoriya saati - 60 saat (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə: 6 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos.İmanlı Asif Abdulağa oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Ə.Məmmədov 22

Məsləhət günləri və saatları: I gün saat 14⁰⁰-15⁰⁰

E-mail ünvanı: asif.imanli1974@mail.ru

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Azərbaycan tarixi. 7 cildde, VI-VII c., Bakı, 2008
2. Azərbaycan tarixi III cildlik II-III cild. Bakı, 1998
3. Azərbaycan tarixi. (Ali məktəblər üçün dərslik). Bakı, 2016
4. Azərbaycan tarixi. I hissə. (Ali məktəblər üçün dərslik). Bakı, 1994
5. Y.Mahmudov. Azərbaycan dövlətçiliyinin xilaskarı. Bakı, 1998
6. M.Qasımlı. Azərbaycanın müasir dövlətçilik tarixi. Bakı, 2022
7. Q.Rəcəbli. Azərbaycan tarixi (öçerkləri) Bakı, 2013.

IV Rəkvizitlər: Fənnini tədrisi üçün tələbələrin öncədən Azərbaycan tarixi-2 fənninin tədrisi vacibdir.

V Korekvizitlər: Azərbaycan tarixi fənninin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənnlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn Azərbaycanda qədim dövrlərdən günümüzədək baş vermiş prosesləri, tarixi faktların səbəb-nəticə əlaqələrinin, dövlətçilik əlaqələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını öyrənir. Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolu təhlil və tədqiq edilir

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan bilətinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərinləndirən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli.
- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X Təqvim mövzu planı: 30 saat mühazirə, 30 saat seminar

№	Keçirilən mühazirə və seminar mövzuları	Müh.	Sem.
1	Mövzu: Azərbaycanda Sovet hakimiyyətinin qurulması Plan: 1. 1920-ci ildə XI Qırmızı ordunun Azərbaycanı işğal etməsi. 2. Yeni iqtisadi siyasət. 3. Antisovet üsyanları. Mənbə: [1, 2, 3, 4, 7]	2	2
2.	Mövzu: Azərbaycan SSR XX əsrin 20-ci illərin əvvəllərində Plan: 1. Formal müstəqilliyin ləğvi. Azərbaycanın SSRİ-nin tərkibinə daxil edilməsi 2. Azərbaycanda sosialistcəsinə yenidənqurma. 2. Azərbaycan SSR tərkibində DQMV və Naxçıvan MSSR-nin yaradılması. 3. Azərbaycanda mədəni quruculuq. Mənbə: [1, 2, 3, 4, 7]	2	2
3.	Mövzu: Azərbaycan SSR XX əsrin 20-ci illərin sonu-30-cu illərdə Plan: 1. Sosialistcəsinə sənayeləşdirmə və zorakı kollektivləşdirmə. 2. XX əsrin 30-cu illərində respublikada ictimai-siyasi həyat. 3. Totalitar rejimin təşəkkülü. Kütləvi repressiyalar Mənbə: [1, 2, 3, 4, 7]	2	2
4.	Mövzu: Azərbaycan SSR II Dünya müharibəsi ərafəsi və dövründə (1938-1945) Plan: 1. II Dünya müharibəsinin başlanması və Almaniyanın SSRİ-yə hücumu 2. Azərbaycan müharibədə iştirak edən dövlətlərin işğalçılıq planlarında 3. Azərbaycan döyüşçüləri ön cəbhədə 4. Azərbaycanlı döyüşçüləri partizan hərəkətində. Mənbə: [1, 2, 3, 4, 7]	2	2
5.	Mövzu: II Dünya müharibəsi illərində Azərbaycan mühacirəti və arxa cəbhəsi Plan: 1. Azərbaycan xalqının arxa cəbhədə fəaliyyəti 2. Azərbaycan mühacirəti müharibə illərində. Mənbə: [1, 2, 3, 4, 7]	2	2
6.	Mövzu: Cənubi Azərbaycan II Dünya müharibəsi illərində. Plan: 1. 1941-1945-ci illərdə Cənubi Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyət 2. Cənubi Azərbaycanda Milli hökumətin yaradılması və fəaliyyəti. Mənbə: [1,2,3 4, 7]	2	2
7.	Mövzu: Azərbaycan SSR 1945-1953-cü illərdə. Plan: 1. Azərbaycan SSR-də yeni sənaye mərkəzlərinin yaradılması. 2. Azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycandan (Ermənistan SSR) tarixi-etnik torpaqlarından deportasiyası (1948-1953) Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2
8.	Mövzu: Azərbaycan SSR XX əsrin 50-60-cı illərində.	2	2

	Plan: 1. Siyasi mulayimləşmə 1954-1959-cu illər. 2. Azərbaycan ictimai-siyasi həyatı 1959-1969 cu illərdə. 3. Mədəni quruculuq-təhsil və elm. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]		
9.	Mövzu: Azərbaycan SSR XX əsrin 70-ci illəri və 80-ci illərin əvvəllərində Plan: 1. Heydər Əliyevin Azərbaycan SSR-də siyasi hakimiyyətə gəlməsi 2. İqtisadi inkişaf. 3. Mədəni həyat. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2
10.	Mövzu: Azərbaycan SSR 1982-1988-ci illərdə. Plan: 1. SSRİ-nin yenidənqurma siyasəti və Azərbaycan. 2. Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin kəskinləşməsi-Qarabag münaqişəsi. 3. Ölkədə milli hərəkatın başlanması. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2
11.	Mövzu: Azərbaycan SSR 1988-1993-cu illərdə. Plan: 1. 20 Yanvar faciəsi 2. I Qarabag müharibəsi. Xocalı faciəsi. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2
12.	Mövzu: Azərbaycan SSR 1993-2003-cu illərdə. Plan: 1. Heydər Əliyevin yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışı (1993) 2. Siyasi sabitlik və milli dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi uğrunda mübarizə. 3. Ateşkəsin imzalanması-Bişkek protokolu. 4. Əsrin müqaviləsi (20 sentyabr 1994-cu il) Neft strategiyasında qazanılmış uğurlar. 5. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası.(12 noyabr 1995) Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	4	4
13.	Mövzu: Azərbaycan SSR 2003-2015-ci illərdə. Plan: 1. Ümummilli Liderin davamçısı İlham Əliyevin prezident seçilməsi 2. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair proqramların həyata keçirilməsi. 3. Müstəqil Azərbaycanın xarici siyasəti. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2
14.	Mövzu: İşgal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda mübarizə.Vətən müharibəsi Plan: 1. 2016-cı il Aprel döyüşləri. 2018-ci il Naxçıvanın Gənc kəndi və ətraf yerlərin azad olunması. 2. Tovuz hadisələri. 3. 44 günlük Vətən müharibəsi. Zəfər bayramı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7]	2	2

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Azərbaycan tarixi fənnin tədrisi prosesində fənninin predmet və vəzifələrini, tarixin tədrisi prosesində müəllim və tələbələr fəaliyyətini artırmaq, fənn üzrə nəşr edilmiş yeni ədəbiyyat və mətnlərlə işi öyrənməklə tədrisin keyfiyyəti daha da yüksəldilir. Azərbaycan tarixi fənninin tədrisində yeni pedaqoji texnologiyalardan istifadə ilə tədris gücləndirilməlidir.

XII. Azərbaycan tarixi fənni üzrə təlim nəticələri

- Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinə sədaqət hissi formalaşdıraraq, dövlətçilik ənənələrinin keçmişi və bugünü haqqında zəruri biliyi, faktları cəmiyyətin müasir vəziyyətinə uyğun təsvir edir.
- Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin tarixi, yaranması, formalaşması və inkişafı dinamikasını dövrün xüsusiyyətləri baxımından izah edərək, onlar arasında səbəb və nəticə əlaqələrini izah edir.
- Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasına təsir edən siyasi, ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu, fəal vətəndaşlıq mövqeyi baxımından nümayiş etdirir.
- Azərbaycan tarixi fənnindən əldə etdiyi bilikləri təcrübədə istifadə etmək üçün elmi – pedaqoji və metodiki təhlillər apararaq, aldığı nəticələri yaradıcılıqla təcrübədə tətbiq edir;

• Müasir dünyada Azərbaycan dövlətçiliyinin yeri və rolunu sistemli təhlil edərək, fərziyyə və mülahizələr irəli sürür;

• Təlim strategiyalarından, qiymətləndirmə mexanizmlərindən, müasir təlim texnologiyalarından istifadə edilməsi bacarıqlarını yeni pedaqoji tefəkkürə, öyrənmə və tədris etmə verdişlərinə uyğun tətbiq edir

XIII. Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. 1920-ci ildə XI Qırmızı ordunun Azərbaycanı işğal etməsi
2. Yeni iqtisadi siyasət
3. XX əsrin 20-ci illərində antisovet üsyanları
4. Formal müstəqilliyin ləğvi. Azərbaycanın SSRİ-nin tərkibinə daxil edilməsi
5. Azərbaycanda sosialistcəsinə yenidənqurma
6. Azərbaycan SSR tərkibində DQMV və Naxçıvan MSSR-nin yaradılması
7. Azərbaycanda mədəni quruculuq
8. Sosialistcəsinə sənayeləşdirmə
9. Zorakı kollektivləşdirmə
10. XX əsrin 30-cu illərində respublikada ictimai siyasi həyat
11. Totalitar rejimin təşəkkülü. Kütləvi repressiyalar
12. II Dünya müharibəsinin başlanması və Almanıyanın SSRİ-yə hücumu
13. Azərbaycan müharibədə iştirak edən dövlətlərin işğalçılıq planlarında
14. Azərbaycan döyüşçüləri ön cəbhədə
15. Azərbaycanlı döyüşçüləri partizan hərəkətində.

II kollokvium sualları:

1. Azərbaycan mühacirəti II Dünya müharibəsi illərində
2. Azərbaycan xalqının arxa cəbhədə fəaliyyəti
3. 1941-1945-ci illərdə Cənubi Azərbaycanda siyasi durum
4. Cənubi Azərbaycanda Milli hökumətin yaradılması və fəaliyyəti
5. Azərbaycan SSR-də yeni sənaye mərkəzlərinin yaradılması
6. Azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycandan (Ermənistan SSR) tarixi-etnik torpaqlarından deportasiyası (1948-1953)
7. Siyasi mulayimləşmə 1954-1959-cu illər.
8. Azərbaycan ictimai-siyasi həyatı 1959-1969 cu illərdə.
9. 50-60-cı illərində mədəni quruculuq-təhsil və elm.
10. Heydər Əliyevin Azərbaycan SSR-də siyasi hakimiyyətə gəlməsi
11. İqtisadi inkişaf (1969-1982)
12. Mədəni həyat (1969-1982)
13. SSRİ-nin yenidənqurma siyasəti və Azərbaycan
14. Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin kəskinləşməsi - Qarabag münaqişəsi
15. Ölkədə milli hərəkətin başlanması.

XV. İmtahan sualları

1. 1920-ci ildə XI Qırmızı ordunun Azərbaycanı işğal etməsi
2. Yeni iqtisadi siyasət
3. XX əsrin 20-ci illərində antisovet üsyanları
4. Formal müstəqilliyin ləğvi. Azərbaycanın SSRİ-nin tərkibinə daxil edilməsi
5. Azərbaycanda sosialistcəsinə yenidənqurma
6. Azərbaycan SSR tərkibində DQMV və Naxçıvan MSSR-nin yaradılması
7. Azərbaycanda mədəni quruculuq
8. Sosialistcəsinə sənayeləşdirmə
9. Zorakı kollektivləşdirmə
10. XX əsrin 30-cu illərində respublikada ictimai siyasi həyat
11. Totalitar rejimin təşəkkülü. Kütləvi repressiyalar
12. II Dünya müharibəsinin başlanması və Almanıyanın SSRİ-yə hücumu
13. Azərbaycan müharibədə iştirak edən dövlətlərin işğalçılıq planlarında
14. Azərbaycan döyüşçüləri ön cəbhədə
15. Azərbaycanlı döyüşçüləri partizan hərəkətində.
16. Azərbaycan mühacirəti II Dünya müharibəsi illərində

17. Azərbaycan xalqının arxa cəbhədə fəaliyyəti
18. 1941-1945-ci illərdə Cənubi Azərbaycanda siyasi durum
19. Cənubi Azərbaycanda Milli hökumətin yaradılması və fəaliyyəti
20. Azərbaycan SSR-də yeni sənaye mərkəzlərinin yaradılması
21. Azərbaycanlıların Qərbi Azərbaycandan (Ermənistan SSR) tarixi-etnik torpaqlarından deportasiyası (1948-1953)
22. Siyasi mülayimləşmə 1954-1959-cu illər.
23. Azərbaycan ictimai-siyasi həyatı 1959-1969 cu illərdə.
24. 50-60-cı illərinə mədəni quruculuq-təhsil və elm.
25. Heydər Əliyevin Azərbaycan SSR-də siyasi hakimiyyətə gəlməsi
26. İqtisadi inkişaf (1969-1982)
27. Mədəni həyat (1969-1982)
28. SSRİ-nin yenidənqurma siyasəti və Azərbaycan
29. Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin kəskinləşməsi - Qarabag münaqişəsi
30. Ölkədə milli hərəkatın başlanması.
31. 20 Yanvar faciəsi
32. I Qarabag müharibəsi . Xocalı faciəsi
33. H. Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışı
34. Siyasi sabitlik və milli dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsi uğrunda mübarizə
35. Əsrin müqaviləsi (20 sentyabr 1994-cu il) Neft strategiyasında qazanılmış uğurlar
36. Ümummilli Liderin davamçısı İ. Əliyevin hakimiyyətə gəlməsi
37. Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair proqramların həyata keçirilməsi
38. Müstəqil Azərbaycanın xarici siyasəti
39. 2016-cı il Aprel döyüşləri. 2018-ci il Naxçıvanın Gənc kəndi və ətraf yerlərin azad olunması
40. 2020-ci il 44 günlük Vətən müharibəsi. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası

Azərbaycan tarixi - 3 fənninin sillabusu 050117-Tarix və coğrafiya müəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri: dos.K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : dos. Asif İmanlı

dos.K.F.Mahmudov